

Kansanhuoltoministeriö

Kiertokirjeet N:o 98 ja 100

Helsingissä,
toukokuun 15 päivänä 1940.

Ainoastaan kansanhuoltolautakunnan
jäsenten tietoon.

Kansanhuoltolautakunnille.

Viljan ja viljatuotteiden inventointi.

Varastoilmoituslomakkeet. Jotta päästään selville siitä, paljonko maassa on viljaa ja viljatuotteita, on ne inventoitava, ennen kuin niiden kulutuksen säännöstely alkaa. Inventointi suoritetaan siten, että viljan ja viljatuotteiden omistajat jättävät kansanhuoltoviranomaisille kirjallisen ilmoituksen hallussaan olevista vilja- ja viljatuotemääristä. Tätä tarkoitusta varten kansanhuoltolautakunnille on jo lähetetty varastoilmoituslomakkeita. Niitä on kolmea lajia. Niiden suhteen on huomattava:

1) että maanviljelijät ja ne muut yksityiset ruokakunnat, joiden täytyy varastostaan varata siemenviljaa tai eläinten rehua, tekevät varastoilmoituksensa lomakkeella N:o J 34;

2) että muut yksityiset ruokakunnat tekevät varastoilmoituksensa lomakkeella N:o J 31.

Maanviljelijäruokakuntain varastoilmoitukset. Maanviljelijäruokakuntain varastoilmoituksia laadittaessa ruokakuntain päämiesten tulee ottaa huomioon seuraavat ohjeet:

1) Lomakkeeseen on ensiksi merkittävä koko se vilja- ja viljatuotemäärä, joka maanviljelijän hallussa on toukokuun 26 päivänä. Kokonaisvarastoa ilmoitettaessa ei niin muodoin saa jättää laskuista pois niitä viljamääriä, jotka maanviljelijä aikoo säännöstelymääräysten mukaisesti varata oman ruokakuntansa elatukseen, siemeneksi tai eläinten rehuksi. Laskelmasta ei saa jättää pois myöskään sellaisia viljatuotteita kuin jauhoja, suurimoita, leipää, makaroonia jne., jotka ruokakunta on ruokatalouttaan varten hankkinut.

2) Maanviljelijäin hallussa olevista viljatuotteista saadaan varata ruokakunnan elatukseen 54 kiloa kutakin ruokakuntaan kuuluvaa henkilöä kohden. Tämän tähden inventoimislomakkeeseen on merkittävä kaikkien niiden ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden nimet, joille viljatuotteita omaa elatusta

varten halutaan varata, sekä tehtävä laskelma siitä viljamäärästä, jonka maanviljelijä voi omasta varastosta ruokakuntansa elatukseen viljatuotteita varata. Jos viljatuotteita voidaan varata 54 kiloa henkilöä kohden, sen tulee riittää syyskuun 29 päivään 1940 asti. Kuten jäljempänä tullaan mainitsemaan, maanviljelijän ruokakuntaan ei lueta siirtoväkeä eikä sitä varten saa varata viljaa.

Mikäli viljelijällä ei ole varastossaan ruokakuntansa elatukseen riittävästi viljatuotteita, ruista ja vehnää, tulee hänen varata ruokakuntansa ravinnoksi jauhamatonta ohraa ja kauraa. Niitä saadaan ravinnoksi varata kaksinkertainen määrä. Mikäli viljelijä ei itse halua, ei hänen ole pakko varata kauraa ruokakuntansa elatukseen enempää kuin 10 kiloa henkilöä kohden.

Siltä varalta, että maanviljelijäruokakuntaan haluttaisiin säännöstelyn voimassa ollessa ostaa myymälöistä sellaisia viljatuotteita, joita ei omassa taloudessa valmistu, kuten esim. riisi, suurimoita ja makaroonia, voidaan menetellä siten, että ruokakunnan päämies pyytää yhdelle ruokakunnan jäsenelle leipäkortin. Jos hän haluaa näin menetellä, siitä on tehtävä merkintä inventoimislomakkeeseen. Näin meneteltäessä henkilölle, jolle korttia pyydetään, ei saa ruokakunnan hallussa olevasta varastosta varata hänen elatukseensa viljatuotteita.

3) Eläkeläisten ja muonamiesten sekä heidän ruokakuntaansa kuuluvien elatukseen ei viljaa saa varata, vaan se osa varastoa, joka on mahdollisesti säästetty heitä varten, on ilmoitettava maanviljelijäin varastoksi. Muonamiesten ja eläkeläisten kanssa tehtyjen luontaispalkkaa koskevien sopimusten perusteella ei siis säännöstelyn aikana saa viljaa ja viljatuotteita luovuttaa muuten kuin siten, kuin jäljempänä maanviljelijäin viljan luovuttamisesta puhuttaessa lähemmin sanotaan.

4) Niitä kylvöjä varten, jotka maanviljelijä aikoo suorittaa toukokuun 26 päivän ja syyskuun 29 päivän välisenä aikana, saadaan varata siemenviljaa kansanhuoltoministeriön päätöksen mukaan seuraavasti: ruista 175 kg, syysvehnää 175 kg, kevätvehnää 250 kg, ohraa 200 kg, kauraa 200 kg ja sekaviljaa 200 kg kylvettävää peltotehtaaria kohden. Siitä, paljonko maanviljelijä voi omasta varastostaan varata itselleen siemenviljaa, hänen tulee varastoilmoituslomakkeessa tehdä laskelma. Samalla hänen on ilmoitettava, suurenko peltoalan hän aikoo kylvää.

5) Vielä saadaan maanviljelijäin hallussa olevista viljatuotteista varata maanviljelijäin ruokittavana olevien eläinten rehuksi seuraavat määrät ohraa, kauraa, tai sekaviljaa eläintä kohden: hevosille 100 kg, yli kahden vuoden vanhoille nautaeläimille 40 kg, yli yhden kuukauden vanhoille sioille 75 kg sekä yli 6 kuukauden vanhalle siipikarjalle 5 kg päätä kohden. Muita viljalajeja kuin ohraa, kauraa tai sekaviljaa ei rehuksi saa pidättää ja ohraakin vain sikäli, kuin kauraa tai sekaviljaa ei ole riittävästi. Inventoimislomakkeessa on edelläänottujen määrien rajoissa tehtävä sitä varten varatussa paikassa laskelma siitä, paljonko maanviljelijä voi omasta varastostaan eläinten rehuksi pidättää viljaa.

6) Leseitä ja viljasta valmistettuja juomia ei julisteta takavarikoiduiksi eikä niitä niin muodoin tarvitse inventoimislomakkeessa luetella.

7) Maanviljelijäruokakuntien ryhmässä on luonnollisesti sellaisiakin ruokakuntia, joille ei jää, sittenkuin hallussa olevasta varastosta on vapautettu takavarikosta siemeneksi ja rehuksi menevä viljamäärä, omaan elatukseen viljatuotteita sitä määrää, joka tarvitaan syyskuun 29 päivään asti. Tällaisille ruokakunnille on annettava puuttuvaa määrää vastaavat leipäkortit sillä tavalla, kuin leipäkorttien jakelusta jäljempänä puhuttaessa lähemmin selostetaan.

Muiden yksityisten ruokakuntien varastojen inventointi. Myöskin muiden yksityisten ruokakuntien tulee kansanhuoltolautakunnalle ilmoittaa, paljonko niiden hallussa on viljaa ja viljatuotteita. Niiden on ilmoitettava varastonsa lomakkeella N:o J 31, jonka toisella sivulla on tilaa varastoilmoituksen tekemistä varten. Ruokakunnan päämiehen on varastoilmoituksensa merkittävä kaikki ruokakunnan hallussa olevat viljan, jauhojen, suurimoiden, leivän, makaroonien ja muiden viljatuotteiden määrät. Jos ruokakunnan hallussa on kauraa tai jauhamatonta ohraa ja sitä varataan ruokakunnan omaan elatukseen, se saadaan tältä osalta ottaa laskelmaan puolesta paimonstaan. Jos ruokakunnan puolesta haetaan leipäkortit ennen toukokuun 26 päivää, jonka päivän varasto on ilmoitettava, saa ruokakunnan päämies ilmoituspäivänä olevasta varastosta vähentää sen määrän viljatuotteita, jonka hänen ruokakuntansa toukokuun 26 päivään mennessä voimaan tulevia säännöstelymääräyksiä noudattaen tarvitsee elatukseksien. Hänen on kuitenkin otettava varaston lisäyksenä huomioon se tuoreen leivän määrä, jonka hän mahdollisesti tulee ennen 27 päivää toukokuuta vielä ostamaan.

Jos ruokakunnan hallussa on viljatuotteita enemmän kuin se on oikeutettu säännöstelymääräyksien mukaan kuluttamaan ennen syyskuun 29 päivää, ylijäämä jää takavarikkoon ja ruokakunta on velvollinen luovuttamaan sen, milloin niin määrätään, yleiseen kulutukseen.

Ruokakunnat.

Viljatuotteiden kaupan ja kulutuksen säännöstelyssä tarvittavat leipäkortit tullaan jakamaan ruokakunnittain, kuten jaettiin sokerikortitkin. Sen vuoksi jokainen ruokakunnan päämies on velvollinen ilmoittamaan ruokakuntaansa kuuluvien henkilöiden nimet ja heitä koskevat tarvittavat henkilötiedot. Nämä tiedot on kirjoitettava samaan lomakkeeseen, jolla varastotkin ilmoitetaan. Yhteisistä ruokakunnista, kuten sairaaloista, vankiloista ja muista sellaisista ilmoitetaan nämä tiedot lomakkeella N:o J 31.

Ruokakuntaan kuuluviksi ilmoitetaan kaikki ne, jotka asuvat yhdessä ja elävät samassa ruokataloudessa. Tässä suhteessa on otettava huomioon seuraavaa:

1) Jos perheen luona asuu perheen ruoassa muita henkilöitä kuin perheen omia jäseniä, perheen päämiehen on ilmoitettava heidät omaan ruokakuntaansa, eivätkä he saa hakea leipäkortteja erikseen. Siten esim. koululainen, joka oleskelee silloin, kun kortteja jaetaan, vieraiden luona ja ruoassa, ilmoitetaan siihen ruokakuntaan, jonka luona hän asuu, eivätkä hänen omaisensa saa hakea hänelle leipäkorttia. Samoin menetellään muissa vastaavanlaisissa tapauksissa. Niinpä ei sotapalveluksessa olevaa saa lukea mihinkään yksityiseen ruokakuntaan kuuluvaksi eikä hänelle saa hakea leipäkorttia.

2) Maanviljelijäruokakuntaan katsotaan kuuluvan kaikki talon ruoassa olevat. Muonamiehet ja eläkeläiset muodostavat kukin oman ruokakuntansa. Kotona poissa olevien suhteen on maanviljelijäperheessäkin otettava huomioon, mitä edellisessä kohdassa heistä on sanottu.

4) Yksin omassa taloudessa elävät muodostavat oman ruokakuntansa.

5) Siirtoväkeen kuuluvat perheet ja yksityiset henkilöt muodostavat omia ruokakuntia, vaikkakin ne asuisivat ja ruokailisivat jonkun muun ruokakunnan yhteydessä.

Leipäkortit.

Kansanhuoltoministeriö on lähettänyt kaikille kunnille tarpeellisen määrän leipäkortteja. Niitä on viittä lajia, nimittäin A, B, C, D ja E-kortteja.

A-kortti on annettava kaikille niille kortin saantiin oikeutetuille lapsille, jotka eivät ennen tämän vuoden alkamista ole täyttäneet 7 vuotta välittämättä siitä, ovatko lapsen vanhemmat kevyen tai raskaan työn tekijöitä. Sen saavat siis ne lapset, jotka ovat syntyneet v. 1933 tai sen jälkeen. A-kortti oikeuttaa 225 gr:n suuruiseen päivittäiseen viljatuoteannokseen.

B-kortti annetaan kaikille kortin saantiin oikeutetuille kevyehkön työn tekijöille, jotka ennen kuluvaa vuotta ovat täyttäneet 7 vuotta.

Ohjeena mainittakoon, että kevyehkön työn tekijäin ryhmään katsotaan kuuluvan seuraavat henkilöryhmät: kaikki naiset, välittämättä heidän työnsä laadusta, henkisen työn tekijät, vapaiden ammattien harjoittajat, koulunuoriso ja opiskelijat, kauppa-apulaiset, työnjohtajat ja päällysmiehet, eläkkeellä olijat, käsityöläiset, ellei heistä ole toisin määrätty, kangas-, puku- ja vaatetusalan työn tekijät, ravinto- ja nautinto-aineteollisuuden työn tekijät, sekä näihin rinnastettavat. B-kortti oikeuttaa 300 gramman suuruiseen päivittäiseen viljatuoteannokseen.

C-kortti annetaan ainoastaan miespuolisille raskaan työn tekijöille. Raskaan työn tekijäin ryhmään katsotaan kuuluvan: edellistä ryhmää raskaamman puu-, kivi- ja metallityön tekijät, yleensä ulkotyön tekijät sekä huomattavassa määrin eväsruoan varassa olevat. C-kortti oikeuttaa 450 gramman suuruiseen päivittäiseen viljatuoteannokseen.

D-kortti on lisäleipäkortti, joita jaetaan erittäin raskasta työtä suorittaville naisille ja miehille. Nämä työntekijät tulevat siis saamaan kaksi korttia, naiset kevyen työn tekijän kortin (B-kortin) ja lisäleipäkortin (D-kortin) sekä miehet raskaan työn tekijän kortin (C-kortin) ja lisäleipäkortin (D-kortin). Erittäin raskaan työn tekijöihin luetaan seuraavat ammattilaiset: ulkotyötä ja siihen verrattavaa työtä tekevät naiset, pesijät, hierojat, kivenhakkaajat ja -poraajat, kiven- ja malminlouhijat, lämmittäjät, paitsi ei öljylämmittäjät, maataloustyöläiset, jotka eivät kuulu omavaraisiin ruokakuntiin, metsä- ja uittotyöläiset, rautatehtaiden, valimojen ja valssilaitosten työläiset sekä rakennustyöläiset. Lisäleipäkortti oikeuttaa 150 gr:n suuruiseen lisäannokseen päivää kohden.

E-kortti on valmistettu niitä varten, jotka ruokailevat pääasiassa ravintolassa. Niillä saadaan viljatuotteista valmistettuja ruokia ravintolasta, mutta niillä voidaan ostaa viljatuotteita myös myymälöistä, jolloin ne oikeuttavat 300 gramman suuruiseen päivittäiseen viljatuoteannokseen.

Leipäkorttien jakelupaikat.

Leipäkortteja jaettaessa on jakajan huolehdittava monesta asiasta. Hänen on ensinnäkin lomakkeeseen merkittyjen henkilöiden iän ja ammatin perusteella ratkaistava, minkälainen leipäkortti kullekin anojalle annetaan. Senjälkeen hänen tulee lomakkeesta katsoa, paljonko ruokakunnan hallussa on ilmoitettu olevan viljatuotteita ja sen perusteella suorittaa laskutoimitus, joka osoittaa, montako kuponkia ruokakunnalle tulevasta leipäkorteista on irroitettava. Sitten hänen on leikattava irroitettavat kupongit, ennenkuin hän antaa leipäkortit hakijalle. Niiden maanviljelijäruokakuntien suhteen, joille on annettava leipäkortteja, hänen on lisäksi tarkastettava kaikki ne laskelmat, jotka maanviljelijäruokakunnan inventoimislomakkeessa on tehty takavarikosta vapautettavasta viljasta ja laskettava, kauanko omaan elatukseen jäänyt vilja riittää ruokakunnalle ja paljonka kuponkeja ruokakunnalle tulevasta leipäkorteista niin muodoin on irroitettava. Nämä tehtävät vaativat erittäinkin kuponkien eriarvoisuuden tähden suorittajalta harkintakykyä ja huolellisuutta, koska erehdyksien vaara on suuri.

Leipäkorttien jakelu.

Korttien jakelussa aiheuttavat viivytystä erittäinkin maanviljelijäruokakuntain ilmoituslomakkeiden käsittely, koska siinä yhteydessä on suoritettava monta laskutoimitusta. Tästä syystä on määrätty, että niille maanviljelijäruokakunnille, joiden oma varasto riittää ruokakunnan elatukseen vähintään heinäkuun alkuun asti, annetaan leipäkortteja vasta sitten, kun heidän oma varastonsa on säännöstelymääräyksiä noudattaen kulutettu loppuun. Siten saadaan jakelutyö jaetuksi pitemmälle ajalle. Varastonsa näiden ruokakuntain on kuitenkin ilmoitettava toukokuun aikana. Kun tällaisen ruokakunnan varastoilmoitus jätetään, ilmoituksen jättäjälle on sanottava, milloin ruokakunnalle tulevat leipäkortit voidaan kansanhuoltolautakunnalta hakea.

Kun leipäkortteja jaetaan, niistä on leikattava pois ruokakunnan hallussa olevien viljatuotteiden kestämisäikää vastaavat kupongit. Siitä, miten on meneteltävä niiden korttien suhteen, jotka annetaan sellaiselle maanviljelijäruokakunnalle, jonka omat varastot eivät riitä ruokakunnan omaan elatukseen syyskuun 29 päivään asti, esitettäköön seuraava esimerkki.

Otaksutaan, että tällaiseen maanviljelijäruokakuntaan kuuluu 4 henkilöä: mies, vaimo ja 2 alle 7 vuoden vanhaa lasta

ja että ruokakunnalla on hallussaan viljatuotteita niin paljon, että sittenkuin siitä on siemenvilja ja rehut erotettu, jäljelle jää omaa elatusta varten vain 100 kiloa. Omaan elatukseen varattavasta viljasta maanviljelijäruokakunnan jäsenet saavat kuluttaa keskimäärin 3 kiloa henkeä ja viikkoa kohden, koska sillä on oikeus varata omaan elatukseen syyskuun 29 päivään asti eli 18 viikon ajaksi viljatuotteita 54 kiloa henkeä kohden. Nyt kysymyksessä oleva ruokakunta saa kuluttaa varastostaan viljatuotteita siis 12 kiloa viikossa. Sen hallussa olevan varaston tulee niin muodoin kestää omaan elatukseen $8\frac{1}{2}$ viikkoa ($\frac{100}{12} = 8\frac{1}{3}$). Kun leipäkortit, jotka on annettava ruokakunnalle vajauksen peittämiseksi, kestävät 18 viikkoa, niistä on leikattava siis $8\frac{1}{2}$ viikon aikaa vastaavat kupongit pois. Korttien jaosta annettujen ohjeiden mukaan nyt kysymyksessä olevan ruokakunnan tulee saada 2 lasten korttia (kortti A), yksi kevyen työn tekijän kortti (kortti B) ja yksi raskaan työntekijän kortti (kortti C), jota paitsi, jos sekä vaimo että mies tekevät maataloustyötä, kummallekin on annettava lisäleipäkortti (kortti D). Kaikista näistä korteista on leikattava pois ensinnä neljän jakelukauden kupongit, jotka yhteensä tekevät 8 viikkoa, siis kaikki ne kupongit, joissa on N:o 1, 2, 3 ja 4, sekä sen lisäksi seuraavan jakelukauden kupongeista, joissa on N:o 5, on joka kortista leikattava pois yksi kokokuponki, joka vastaa 2 päivää eli $\frac{1}{2}$ viikkoa.

Huomattavaa siis on, että tällaisissa tapauksissa on aina ensiksi laskettava, kuinka kauan koko ruokakunta voi elää sen hallussa olevalla vilja- ja viljatuotevarastolla, jonka jälkeen kaikille ruokakunnan jäsenille annetaan sellaiset leipäkortit, joihin he ovat oikeutetut ja joista on leikattu pois varaston kestämisäikää vastaavat kupongit.

Muiden yksityisten ruokakuntien suhteen menetellään siten, että lasketaan, montako kuponkia ruokakunnan hallussa olevat viljatuotteet vastaavat. Jos ruokakunnan jäsenet ovat oikeutetut esim. 300 g päiväannokseen, varaston painomäärä jaetaan 600 grammalla, koska sellaisen ruokakunnan kortista yksi kahden päivän kuponki vastaa 600 g. Jos ruokakunnan jäsenet ovat oikeutetut 450 g päiväannokseen, varaston painomäärä jaetaan vastaavasti 900 grammalla. Osamäärä on irtileikattavien kokokuponkien lukumäärä. Näissä tapauksissa on siis huolehdittava siitä, että irtileikattavien kuponkien painomäärä vastaa ruokakunnan varaston kilomäärää.

Pienemmistä kuin yhden kokokupongin määriä vastaavista viljatuotteista ei kuponkeja tarvitse irroittaa.

Kuponkeja irroitettaessa on parasta menetellä niin, että niitä leikataan irti kortin pituussuuntaan, siis eri jakelukaussilta, eikä poikittaissuuntaan, jakelukausi kerrallaan, koska kortin omistajalle jää silloin mahdollisuus ostaa esim. tuoretta leipää jo ensimmäiselläkin jakelukaudella. Tätä mahdollisuutta hänelle ei sitä vastoin jäisi, jos hän joutuisi kohta menettämään esim. kaikki ensimmäisen jakelukauden kupongit. Samoin on syytä leikata viimeiseksi kortista ravintokupongit.

Jos joku leipäkortin saanut myöhemmin siirtyy raskaampaan työhön kuin mitä hän leipäkorttia hakiessaan suoritti, hänellä on oikeus saada vaihdetuksi korttinsa uuteen, suurempaan päiväannokseen oikeuttavaan korttiin. Päinvastaisessa tapauksessa taas, jos joku joutuu keveämpään työhön kuin mitä hän korttia hakiessaan suoritti, kortin omistaja on velvollinen vaihtamaan korttinsa kansanhuoltolautakunnassa pienempään päiväannokseen oikeuttavaan korttiin.

Ravintolakortit. Kun muut leipäkortit kestävät 9 kaksiviikkoista jakelukautta, eli syyskuun 29 päivään asti, kestävät ravintolakortit vain 2 kaksiviikkoista jakelukautta, eli kesäkuun 23 päivään asti. Ravintolakortin saajalle on niin muodoin annettava uusi kortti jo neljän viikon kuluttua. Ravintolakorttiin voi tavallisen leipäkorttinsa vaihtaa niin kevyen, raskaan kuin erittäin raskaankin työn tekijä. Jos erittäin raskaan työn tekijä haluaa saada tavallisen leipäkortin asemesta ravintolakortin, hänelle ei siinä tapauksessa anneta lisäleipäkorttia, vaan hänen on tyydyttävä niihin viljatuotemääriin, jotka hän ravintolasta tai myymälästä ravintolakortillaan saa.

Jos ravintolakortin pyytäjällä on varastossa viljatuotteita, hänenkin kortistaan on irroitettava varastoa vastaava määrä kuponkeja, jolloin kortin kuusi tähteä vastaavat 300 grammaa.

Kun ravintolakortin omistaja kahden jakelukauden kuluttua tulee hakemaan uutta korttia, hänen tarvitsee uuden kortin saadakseen ainoastaan jättää edellisen kortin kanta kansanhuoltolautakunnalle. Edellisen kortin kannalla hän voi pyytää uutta korttia muultakin kansanhuoltolautakunnalta kuin siltä, jolta hän on saanut ensimmäisen kortin. Uutta korttia ei kuitenkaan saa antaa, jos hakija ei jätä kansanhuoltolautakunnalle kortin kanta.

B- ja C-korttien kantaan on, milloin kortin saajalle annetaan lisäleipäkortti, merkittävä joko musteella tai leimalla kansanhuoltolautakunnan leiman viereen näkyvästi kirjain D. Näin on meneteltävä siitä syystä, että B- ja C-kortteja voidaan myöhemmin vaihtaa ravintolakorttiin. Kun vaihtaminen tapah-

tuu, kansanhuoltolautakunnassa on oltava selvillä siitä, onko ravintolakortin hakijalla B- tai C-kortin lisäksi myös lisäleipäkortti, että myös se voidaan vaatia häneltä pois, ennen kuin ravintolakortti hänelle annetaan. Merkitty D-kirjain osoittaa tämän ja niin merkityn kortin omistajalta on vaadittava pois myös lisäleipäkortti, milloin hän tulee kansanhuoltolautakuntaan vaihtamaan leipäkorttinsa ravintolakorttiin.

Tilapäisesti maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle mahdollisesti annettavan leipäkortin kantaan on kirjoitettava sana „Ulkomaalaiselle“. Sellaista kortin kantaa, jossa on tämä sana, ei vaihdeta kansanhuoltolautakunnassa ollenkaan uuteen korttiin, vaan sellaisen kortin omistajan on sitten kun kaikki kupongit ovat tulleet hänen kortistaan käytetyiksi, uudelleen jätettävä kansanhuoltolautakunnalle hakemus leipäkortin saamisesta. Silloin hänen on myös selostettava oleskelunsa tarkoitus sekä ilmoitettava, kauanko hän aikoo maassa olla. Korttia annettaessa ulkomaalaiselle on ilmoitettava, että kortin kanta siinä jäljellä olevine kuponkeineen on ennen maasta poistumista palautettava kansanhuoltolautakunnalle.

Mihin leipäkortit oikeuttavat.

Yksityiset henkilöt saavat leipäkortilla ostaa elatukseensa viljatuotteita joko myymälästä, ravintolasta tai maanviljelijältä. Myyjän on silloin aina irroitettava ostajan leipäkortista myytyä määrää vastaavat kupongit ottaen huomioon:

- 1) että yksi kokonainen A-kuponki vastaa lapsen kahden päivän annosta eli 450 grammaa;
- 2) että yksi kokonainen B-kuponki vastaa kevyehkön työn tekijän kahden päivän annosta, eli 600 grammaa;
- 3) että yksi kokonainen C-kuponki vastaa raskaan työn tekijän kahden päivän annosta, eli 900 grammaa;
- 4) että yksi kokonainen D-kuponki vastaa kahden päivän lisäannosta, eli 300 grammaa;
- 5) että E-kupongissa kaksi tähteä vastaavat ravintola-ateriia, jonka yhteydessä tarjoillaan viljatuotteista valmistettuja ruokia: leipää, velliä, puuroa jne.; ateriasa saa, mutta ei tarvitse olla useammanlaisia viljatuotteista valmistettuja ruokia; joka tapauksessa viljatuotteita sisältävästä ateristiasta on korotista aina irroitettava kaksi tähteä; yksi tähti irroitetaan kahvilleipäannoksesta; vaikka viljatuotemäärät voivat siis ruoka-aterioissa paljonkin vaihdella, ravintolan puolesta on kuitenkin pyrittävä säännöstelemään niin, että viljatuoteaineita sisältä-

vässä ateriassa niitä on keskimäärin 100 grammaa ja kahvi-leipäannoksessa 50 grammaa;

6) että se, mitä edellä on sanottu E-kupongeista, koskee myös B ja C korteissa olevia ravintolakuponkeja;

7) että niin B, C kuin E korteissa olevilla ravintolakupongeilla voidaan ostaa viljatuotteita myös myymälästä, jolloin kuusi B tai E kortissa olevaa tähteä yhteensä vastaavat yhden päivän annosta eli 300 grammaa ja sama määrä C kortissa olevia tähtiä 450 grammaa; myymälöissä vastaa E kortti siis B korttia;

8) että viljatuotteita voidaan ostaa ainoastaan kulloinkin kulumassa olevana jakelukautena voimassa olevilla kupongeilla;

9) että viljatuotteita myydessä yhdellä kupongilla annetaan kaikkia muita viljatuotteita kupongin edustama painomäärä, paitsi tuoretta leipää, jota annetaan kolmannes enemmän; yhdellä A-kupongilla saadaan siis tuoretta leipää 600 g, B-kupongilla 800 g, C-kupongilla 1,200 g ja D-kupongilla 400 g.

Koskee leipäkortteja.

Kiertokirjeessä N:o 98, sivu 4, on esitetty ne yleiset ohjeet, joiden mukaan leipäkortit annetaan eri henkilöille iän ja työn laadun mukaan. Alla vielä esitetään nämä eri ryhmät ja annetaan samalla kansanhuoltolautakuntien ohjeeksi täydentäviä esimerkkejä B ja C kortin saantiin oikeutetuista ammasteista ja työaloista.

Kortti A.

Kirjaimella A merkitty kortti annetaan:

lapsille, jotka eivät ennen tammik. 1 p:ää 1940 ole täyttäneet 7 vuotta, siis niille, jotka ovat syntyneet v. 1933 tai sen jälkeen.

Kortti B.

Kirjaimella B merkitty ostokortti annetaan naisille, riippumatta heidän työnsä laadusta, sekä henkistä tai keveähköä ruumiillista työtä tekeville ja niihin verrattaville miehille, kuten virkamiehille, opettajille, koululaisille, opiskelijoille, konttoristeille, vapaiden ammattien harjoittajille, työnjohtajille, liike- ja kotiapulaisille, upseereille ja aliupseereille, jotka eivät ole puolustuslaitoksen muonassa, kangas-, puku- ja muille vaatetusalan työläisille, ravinto- ja nautintoaineteollisuuden

työläisille ja, mikäli jäljempänä ei toisin määrätä, käsityöläisille sekä eläkkeellä oleville.

Esimerkkinä kevyen ruumiillisen työn tekijöistä mainittakoon seuraavat ammatit ja työalat:

ajurit,
 auto- ja ajokaluverhoomot,
 autonkuljettajat (henkilöauton),
 desinfioimistoimistot,
 elokuvien valmistus ja esittäminen,
 galvanoimislaitokset,
 hammasteknikot,
 harja- ja sivellinteollisuus,
 hattu- ja lakkitehtaat,
 hienomekaanikot,
 hiivatehtaat,
 huopatehtaat,
 höyhentehtaat,
 jalkinetehtaat ja -korjaamot,
 jäätelöliikkeet,
 kahvipaahdit,
 kaivertajat,
 kehruu- ja kutomateollisuus,
 kehysliikkeet,
 kemiallinen teollisuus (paitsi erikseen mainitut),
 kemialliset pesulaitokset,
 kemigraafiset laitokset,
 keramiikkiteollisuus,
 kirja- ja kivipainot,
 kirjansitomot,
 pirjekuori-, kotelo- ja pussitehtaat,
 korintekijät,
 kulta- ja kellosepät,
 kumikorjaamot,
 kumitehtaat,
 kuvalaattalaitokset,
 laborantit,
 lasinhiojat,
 lasinleikkaajat,
 leikkikaluteollisuus,
 leimasintehtaat,

leipomot,
 lääketeollisuus,
 makaronitehtaat,
 makeistehtaat,
 makkaratehtaat,
 mallasjuomatehtaat,
 mallastehtaat,
 margariinitehtaat,
 markiisi- ja verhotehtaat,
 meijerit,
 myymäläapulaiset,
 nahkapukutehtaat,
 parturit,
 polkupyöräliikkeet ja -korjaamot,
 puhelinlaitokset,
 pukimo- ja vaatetusliikkeet,
 pukutehtaat,
 purjetyöliikkeet,
 radioteollisuus,
 sairaanhoitajat ja sairasma-
 telijat,
 sateenvarjotehtaat,
 satulasepät,
 soitinteollisuus,
 suoliliikkeet,
 sähköliikkeet,
 säilyketehtaat,
 talonmiehet,
 tapettitehtaat,
 tarjoilijat,
 trikootehtaat,
 tulitikkutehtaat,
 tupakkatehtaat,
 turkiseläinten hoitajat,
 turkisteollisuus,
 vahtimestarit,
 valokuvaajat ja valokuvaus-
 teknikit,
 vartijat,
 verhoilijat,
 vernissatehtaat,
 vesi- ja mehutehtaat,
 väriaineteollisuus,
 värjäämöt.

Kortti C.

Kirjaimella C merkitty ostokortti annetaan raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille, kuten puu-, kivi- ja metallialan työntekijöille sekä yleensä ulkotyössä oleville tai pääasiallisesti eväsruean varassa toimiville työmiehille. Esimerkkeinä tähän korttiin oikeuttavista toimista ja työaloista mainittakoon:

ajokaluteollisuus,
 asfalttiteollisuus,
 autokorjaamot,
 autonapumiehet,
 eristysaineteollisuus,
 eristysliikkeet,
 faneeri- ja rullatehtaat,
 halkosahat,
 hierojat,
 hiilihappotehtaat,
 ikkunanpuhdistusliikkeet,
 kaapelitehtaat,
 kadunlaskemisliikkeet,
 kaivosteollisuus,
 kalastajat,
 kalkkitehtaat ja -polttimot,
 kattohuopatehtaat,
 kiven louhijat,
 koneenkäyttäjät,
 konetehtaat ja konepajat,
 korjauspajat,
 kovasintetehtaat,
 kuorma-ajurit,
 kuorma- ja linja-autonkuljettajat,
 köysitehtaat,
 laatikkotehtaat,
 laivanveistämöt,
 lasitehtaat (paitsi hiomot),
 lastaus- ja purkaustyöntekijät,
 lastuvillatehtaat,
 luujauhotehtaat,
 maalarit,
 malliveistämöt,
 malmien louhijat,
 merimiehet,
 metalliteollisuus (paitsi erikseen mainitut),

metsänvartijat,
 myllyt,
 nahkatehtaat,
 nuohoojat,
 pelastus- ja sukellusliikkeet,
 pellavanpuhdistuslaitokset,
 permantopäälysteliikkeet,
 poliisit,
 polttoturveteollisuus,
 porsliinitehtaat,
 puhtaanapitolaitokset,
 puunkyllästämislaitokset,
 puusepäntehtaat,
 puutarhatyöntekijät,
 raakasokeritehtaat,
 raitiovaunukuljettajat,
 rautasänkytehtaat,
 rautatien työntekijät,
 rikkihappotehtaat,
 räjähdysaineteollisuus,
 sahat,
 saippuatehtaat,
 selluloosa- ja paperitehtaat,
 sementtiteollisuus,
 siirappiteollisuus,
 sokeritehtaat,
 superfosfaattitehtaat,
 sysien valmistus,
 teurastuslaitokset,
 tie- ja vesirakennustyöt,
 tiilitehtaat,
 tynnyrintekijät,
 uunintekijät,
 valjasteollisuus,
 varastomiehet,
 vesi- ja lämpöjohtoliikkeet.

Sikäli kuin esimerkkinä mainittuihin ammatteihin kuuluva tai mainituilla toimialoilla työskentelevä työn rasittavuuden mukaan aivan ilmeisesti on rinnastettava B ryhmään kuuluviin, tulee hänelle antaa B-kortti.

Kortti B ja D.

B-kortin täydennyksenä saavat kirjaimella D merkityn kortin raskasta ja raskaanpuoleista ruumiillista työtä tekevät naiset, kuten pyykinpesijät, tiilen- ja ruukinkantajat sekä puutarha- ja maataloustyöläiset (jotka eivät kuulu omavaraisiin talouksiin). D-kortin saavat myös raskauden tilassa olevat ja imettävät naiset.

Kortti C ja D.

C- ja D-kortin saavat erittäin raskasta ruumiillista työtä tekevät miehet, kuten kivenhakkaajat ja -poraajat, kiven ja malmin louhijat, lämmittäjät, metsä- ja uittotyöläiset, rautatehtaiden, pajojen, valimojen ja valssilaitosten työläiset, rakennustyöläiset sekä maataloustyöläiset, mikäli eivät kuulu omavaraisiin ruokakuntiin.

Ministeri Väinö Tanner.

Osastopäällikkö Onni Toivonen.

Kortti B ja D.

B-kortin täydennyksen saavat kirjaimella D merkityn kortin taskasta ja resurssinoloista rannalla työtä tekevät naiset kuten pyykinpesijät, tullen ja ruokailijat sekä puutarha- ja maatalousväestö (jotka eivät kuulu omavaraisiin talouksiin). D-kortin saavat myös rannan tilassa olevat ja imettävät naiset.

Kortti C ja D.

C- ja D-kortin saavat erittäin tarkasta rannallista työtä tekevät miehet kuten kivienkäsittely- ja porausalasta, vene- ja maanin louhijat, tammilajit, metsä- ja viljojen työstäjät, rautateiden, joiden, välimöien ja valsalaitosten työstäjät, rakennustyöläiset sekä maatalousväestö, mikäli eivät kuulu omavaraisiin talouksiin.

Ministeri Vilho Tanner.

Ministeri Onni Toivonen.

maatalousväestö, mikäli eivät kuulu omavaraisiin talouksiin.
sahat,
saippuutehtaat,
sahaus- ja paperitehtaat,
sementtiteollisuus,
sirappiteollisuus,
sokeritehtaat,
superfosfaattitehtaat,
systeemien valmistus,
teurastuslaitokset,
töyry- ja vestrakennustukset,
töyrytehtaat,
tynnyrintekijät,
uunintekijät,
valusteollisuus,
varastointilaitokset,
vesi- ja lämpöteollisuudet.

Sikäli kuin esimerkkinä mainittu ammattiin kuuluva tai mainituilla toimialoilla työskentelevä työn resittävyyden mukaan aivan lauseisesti on rinnastettava B ryhmään kuuluvain, tulee hänelle antaa B-kortti.

Ministeri Vilho Tanner.

